

OCENA ZAGROŻEŃ TERRORYSTYCZNYCH I ICH WPŁYW NA BEZPIECZEŃSTWO POLSKI

THE ASSESSMENT OF TERRORIST THREATS AND THEIR INFLUENCE ON THE POLISH SECURITY

Rozprawy Społeczne, Nr 1 (VIII) 2014

Dorota Karwacka

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Karwacka D. (2014), *Ocena zagrożeń terrorystycznych i ich wpływ na bezpieczeństwo Polski*. Rozprawy Społeczne, 1 (VIII), s. 42-50

Streszczenie: Wśród szczególnych kwestii mających wpływ na zagrożenia terrorystyczne Polski należy wymienić: przynależność do struktur NATO, UE, udział w operacjach pokojowych i stabilizacyjnych w sojuszu z USA, zagrożenia porwaniami przez terrorystów obywateli RP przebywających poza granicami kraju, a także ataki na terenie RP na obywateli innych krajów. Zagrożenia zamachami terrorystycznymi generować może także przenikanie się działalności organizacji terrorystycznych i zorganizowanych grup przestępczych w Polsce (handel bronią, handel ludźmi, handel narkotykami), co wynika z geograficznego położenia Polski. Z uwagi na wysoką medialność i zainteresowanie społeczne, organizacja imprez masowych wysokiej rangi także może przyczynić się do zwiększenia zagrożenia terrorystycznego. Rozwój nowoczesnych technologii niesie za sobą ryzyko użycia broni masowego rażenia (BMR), czy zagrożenia systemów obiektów infrastruktury krytycznej atakami cyberterrorystycznymi, co powoduje konieczność podejmowania przez właściwe służby i instytucje działań ukierunkowanych na ich zapobieganie i właściwe przygotowanie do reagowania i usuwania skutków w przypadku ewentualnych zamachów. Zagrożeń bezpieczeństwa Polski należy upatrywać zarówno ze strony międzynarodowego terroryzmu, jak i ze strony niestabilnej sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej najbliższych jej sąsiadów (Białoruś, Ukraina, Rosja).

Słowa kluczowe: ocena zagrożeń terrorystycznych Polski, bezpieczeństwo Polski, atak terrorystyczny, terroryści, akcje odwetowe, zagrożenia terrorystyczne, terroryzm międzynarodowy

Summary: Among the specific issues affecting the Polish terrorist threats, the following ought to be included: membership in NATO structures, the EU, the participation in peace-keeping and stabilization operations in the framework of the alliance with the United States, threats of terrorist hijacking of Polish citizens residing outside the country, as well as attacks within the territory of the Republic of Poland on the citizens of other countries. Threats of terrorist attacks can also generate interpenetration of activities of terrorist organizations and organized crime groups in Poland (arms trafficking, human trafficking, drug trafficking), which is a result of the geographical location of Poland. Due to the high media presence and social interest, the organization of mass events of high rank may contribute to an increased risk of terrorist acts. The development of modern technology carries the risk of the use of weapons of mass destruction (WMD) or a threat for the systems of critical infrastructure by attacks of cyber-terrorists, which makes it necessary for the adequate organs and institutions to take the appropriate actions aimed at their prevention and proper preparation of a response to and recovery from potential attacks in the event of their occurrence. Threats to the Polish security should be seen both from international terrorism perspective, as well as from the perspective of unstable political, economic and social situation of its closest neighbors (Belarus, Ukraine, Russia).

Key words: the assessment of terrorist threats in Poland, Polish security, terrorist attack, terrorists, reprisals, terrorist threats, international terrorism

Wstęp

Każde państwo bez względu na swoje położenie geograficzne czy potencjał militarny musi brać pod uwagę możliwość przeprowadzenia ataku terrorystycznego (Wrzosek 2013).

W starożytności 23 piskowców nie znając prochu posłużyło się podstępem obalając Juliusza Cezara. Władca padł martwy, bo jego przeciwnicy chcieli

realizować szczytne cele - ratować republikę przed dyktaturą. Na liście zamachowców znaleźli się także rzymscy senatorowie i wysocy notable, sukcesywnie pozbawiani życia. Z czasem nowa władza objęła kontrolą nie tylko życie polityczne ale i prywatne (Pytko 2011). Jak widać z powyższego przykładu już wieki temu społeczeństwo miało możliwość wyrażania sprzeciwu wobec systemu rządzenia oraz egzekwowania praw i realizacji swoich celów niekoniecznie humanitarnymi metodami.

Do powszechnego języka słowa „terror” i „terroryzm” wprowadziła rewolucja francuska. Zgodnie z łańskim rodowodem oznaczały „strach i przerażenie”,

Adres do korespondencji: Dorota Karwacka, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, ul. Sidorowska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, e-mail: d.karwacka@pswbp.pl
tel. (83) 344-99-60

a odnosiły się do budzących grozę jakobinów. Robespierre'a i jego kompanów określano mianem terrorystów (Pytko 2011). Odnosząc się do polskich przykładów terroryzmu, wymienić można rok 1881, w którym w Petersburgu zgładzony został car Aleksander II. Zamachu dokonała konspiracyjna organizacja Wola Ludu. Ostatecznie car zginął od wybuchu szklanej kuli wypełnionej nitrogliceryną rzuconej w kierunku przejeżdżającego powozu przez Polaka Ignacego Hryniewieckiego. Zabicie cara miało być iskrą, która wzniesi rewolucję prowadzącą do zmiany ustroju (Pytko 2011). Oprócz śmierci przywódcy efekt tego aktu był jeszcze jeden - powołano tajną policję polityczną, która zajmowała się tropieniem rewolucjonistów.

Termin „terroryzm” był więc kojarzony z reżimem politycznym, wiek XIX przyniósł zmiany i władza polityczna przestała być jedynym determinantem nazwy „terror”. W miarę rozwoju społecznego, technologicznego, wzrostu znaczenia i siły opinii publicznej i mass mediów, stosowanie tego typu metod stało się także siłą sprawczą grup politycznych, organizacji i ruchów społecznych, które widziały w takim działaniu środek walki z państwem. Terroryzm współcześnie to najczęściej ideologicznie, planowane i zorganizowane działania pojedynczych osób lub grup, podejmowane z naruszeniem istniejącego prawa w celu wymuszenia od władz państwowych i społeczeństwa określonych zachowań i świadczeń, działania te są realizowane z bezwzględnością, za pomocą różnych środków (nacisk psychiczny, przemoc fizyczna, użycie broni i ładunków wybuchowych), w warunkach specjalnie nadanego im rozgłosu i celowo wytworzonego w społeczeństwie lęku (www.encyklopedia.pwn.pl/haslo/3986796/terroryzm).

W wyniku analizy literatury, syntezy wniosków i opinii ekspertów można stwierdzić, że terroryzm to nie jest wymysł ludzi o pobudzonej agresywności, tylko efekt nierozwiązanych, trudnych problemów społecznych, w sytuacjach gdy zawiódł mechanizm państwa działającego na rzecz rozładowania napięć i konfliktów w ramach struktur społecznych. Terroryzm to okrutna forma buntu i próba zastraszenia silniejszych (państwa i jego społeczeństwa), przez słabszych – ugrupowania terrorystyczne (<http://winntbg.bg.agh.edu.pl>).

Co ciekawe, terroryzm nigdy nie był zjawiskiem specjalnie częstym w państwach totalitarnych i rządzonych dyktatorsko (<http://lo.tarnobrzeg.pl/lesser/artykuly/wspolczesne-dyktatury>), np. w Korei Północnej, gdzie wszyscy dostają tyle samo jedzenia, takie same pensje, ubierają się bardzo podobnie i mają nawet podobne fryzury, co jest uregulowane prawnie (http://wyborcza.pl/1,75477,1345464,Korea_Polnocna_18_oficjalnych_fryzur.html).

Koreańczycy nie mogą w pełni korzystać z Internetu¹ i kobietom nie wolno jeździć tam na rowerze². Służby o charakterze policyjnym, wysoki stopień kontroli społeczeństwa oraz możliwość tłumienia rozgłosu skutecznie hamowały potencjalnych terrorystów. Jednak pozorny ład i porządek budzi sprzeciw opinii publicznej i organizacji praw człowieka, ponieważ zarządzanie państwem i respektowanie posłuszeństwa wobec władz jest prowadzone metodami terroru i zastraszania. Podczas publicznej egzekucji, przeprowadzonej 3.11.2013 r. w Korei Północnej stracono 80 osób, również chrześcijan. Jak donosiły południowokoreańskie media, egzekucja odbyła się w obecności tysięcy ludzi, w tym dzieci. Według obserwatorów publicznie egzekucje są dla rządzącego Koreą Północną dyktatora Kim Dzong Una środkiem odstraszania i zastraszania własnych obywateli. Powodem wykonania wyroku śmierci przez komunistyczny reżim na chrześcijanach było podobno posiadanie przez nich Biblii (<http://gosc.pl/doc/1780310.Korea-Pln-Egzekucje-na-oczach-dzieci>).

Cechą terroryzmu jest fakt, że stosowany jest przez grupy inne niż państwo, z reguły zakamuflowane, trudne do zidentyfikowania. Taktyka działania polega na wywołaniu strachu, wzbudzeniu zainteresowania mediów oraz wymuszeniu politycznych ustępstw. Z licznych prac naukowych i innych publikacji wynika także fakt, że motywacja poszczególnych grup terrorystycznych do podejmowania ataków różni się, jednak z reguły ma ona podtekst polityczny, ma na celu wymuszenie respektowania praw, których nie można uzyskać w sposób formalny, np. organizacja ETA³.

Specyficznym rodzajem terroryzmu są samobójcze zamachy terrorystyczne, które stanowią skuteczną broń i metodę działania. Wykonują je osoby mające powiązania z organizacjami terrorystycznymi. Zostały przez ich członków zrekrutowane, zindoktrynowane, otrzymały też materiały wybuchowe i informację o miejscu i czasie ataku (Lasota 2012). Działania takie są szczególnie zakorzenione wśród wyznawców islamu, gdzie panuje system społeczny, pobudzający w określony sposób do takiego działania⁴. Nawet dzieci imigrantów z krajów islamskich wychowane i żyjące w demokratycznych,

¹ Korea Północna jest jednym z niewielu państw na świecie, w których wciąż obowiązuje pełna cenzura Internetu. Zwyczajni obywatele są zachęceni do korzystania z Czerwonej Gwiazdy i mają dostęp wyłącznie do krajowej sieci Kwangmyong, która jest kontrolowana przez rząd i nie jest połączona z globalną infrastrukturą. W pełni z Internetu może korzystać tylko wąskie grono osób posiadających zezwolenie władz (głównie są to naukowcy i przedstawiciele rządu) oraz akredytowani dziennikarze, <http://www.dobreprogramy.pl/Google-zacheca-Koree-Polnocna-do-zniesienia-cenzury-Internetu,News,38554.html>.

² Wizerunek kobiety na rowerze nie zgadza się z socjalistyczną moralnością, http://polish.ruvr.ru/2013_01_15/Korea-Polnocna-kobietom-znowu-zabroniono-jezdzic-na-rowerach/.

³ Kraj Basków i Wolności – tajna separatystyczna baskijska organizacja wywodząca się z Hiszpanii, działająca od 1959 r. Walczy o niepodległość kraju Basków (najstarsza, przedindoeuropejska grupa etniczna Półwyspu Iberyjskiego).

⁴ Świat islamu – nie cały, ale ten zamknięty na Zachód, nie chcący kontaktu, pragnący zachować tożsamość religijną i etniczną, interpretujący Koran jako źródło zachęcające do agresji, nienawiści i męczeństwa, którego nie wyznaczają granice państw.

zachodnich społeczeństwach czują się tam wyobcowane i reagują agresją. Wielu spośród nich popiera akty terroru (w Wielkiej Brytanii zamachy popiera 13% muzułmanów). Według danych tajnej amerykańskiej depechy (ujawnionej przez Wikileaks) 32 % muzułmanów z brytyjskich kampusów uważa, iż zabijanie w imię religii jest uzasadnione (www.euroislam.pl/index.php/2010/12obama-chce-wspierac-brytyjskich-muzulmanow). Nie bez znaczenia zatem jest więc monitoring środowisk, osób przybywających do Polski z państw ryzyka.

Zagrożenia terrorystyczne, jak wynika z przedstawionych przykładów, to nie tylko trwająca od 11.09.2011 r. (atak Al-Kaidy na WTC) wojna z terroryzmem, choć data ta uważana jest w literaturze jako wyznacznik ery nowego terroryzmu. Przykładów wydarzeń dostarcza zarówno historia, np. nieudany zamach zbrojny na Józefa Piłsudskiego na Ukrainie, dokonany we Lwowie 25 września 1921 (<http://www.irekw.internetdsl.pl/zamach.htm>), ale i teraźniejszość, np. Nowy Jork i Waszyngton (11.09.2001r.), Madryt (ataki na pociągi 11.03.2004 r.), Londyn (eksplozje w metrze 07.07.2005 r.), atak na moskiewski teatr na Dubrowce w 2002 r.

W Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2007 r. zapisano, wśród wyzwań i zagrożeń bezpieczeństwa Polski także te, które wynikały z zagrożeń Europy i świata, czyli zorganizowany terroryzm międzynarodowy. Polska znajdowała się wówczas wśród państw związanych udziałem w kampanii antyterrorystycznej z USA m.in. w Iraku. Przynależność do struktur NATO i UE, ich udział w operacjach pokojowych i stabilizacyjnych mógł być także przyczyną akcji odwetowych na polskie państwo i obywatele polskich (Wrzosek 2012).

Celem odwetowych ataków terrorystycznych najczęściej są polskie placówki dyplomatyczne i konsularne. W 2007 r. dokonano w Iraku zamachu na gen. Edwarda Pietrzyka. W wyniku odniesionych obrażeń w zamachu zmarł funkcjonariusz BOR Bartosz Orzechowski, a kilku innych zostało rannych ([http://www.wprost.pl/ar/117626Zatrzymano-podejrzanego-o-zamach-na-ambasadora-Pietrzyka/](http://www.wprost.pl/ar/117626>Zatrzymano-podejrzanego-o-zamach-na-ambasadora-Pietrzyka/)). W innym zamachu, przeprowadzonym 6 maja 2004 roku, zginął redaktor Waldemar Milewicz, jeden z najlepszych polskich korespondentów wojennych. Dziennikarze zostali ostrzelani z ciężkiej broni maszynowej przez zamaskowanych bandytów (<http://www.pmedia.pl/showludzie.php?wid=393>). Iraccy terroryści (talibowie) domagali się w ten sposób wycofania wojsk polskich z Iraku. Jak podkreślał w 2007 r. premier Kaczyński, polskie wojska z tego powodu nie zostały wycofane. *Dezercja jest zawsze najgorszym rozwiązaniem, nic nie dającym, nie mówiąc już o jego wymiarze moralnym. W dzisiejszym świecie, w którym terroryzm jest największym, globalnym problemem, z tego rodzaju zjawiskami będziemy się pewnie spotykać, a cofanie się przed terrorystami jest najgorszym z możliwych rozwiązań. – Jestem przekonany, że Polacy są odważnym narodem i nie należą do tych, którzy dezercerują z pola walki –*

oświadczył premier. (<http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,4543262.html>).

Osobny problem stanowi zagrożenie porwaniami przez terrorystów obywateli RP przebywających poza granicami kraju dla uzyskania okupu, czy to w postaci uzyskania środków finansowych na działalność terrorystyczną, czy też dla realizacji innych celów politycznych, ideologicznych czy religijnych. Pomimo że dotychczas na terytorium RP nie odnotowano zamachów terrorystycznych, obywatele RP stawali się ofiarami lub byli poszkodowani w wyniku działalności organizacji terrorystycznych operujących w różnych częściach świata (Raport Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 r, MSW, Warszawa 2013 r., s. 315). 28 września 2008 roku w okolicach Islamabadu (Pakistan) terroryści, wprowadzili polskiego inżyniera Piotra Stańczaka, pracownika Geofizyki Kraków. Porywacze zabili towarzyszących mu dwóch pakistańskich kierowców oraz ochroniarza, a następnie wysłali nagranie video do redakcji pakistańskiego tygodnika „Dawn”. Na kilkuminutowym filmie Piotr Stańczak odczytywał oświadczenie po polsku i angielsku, prosząc o spełnienie żądań porywaczy, którzy domagali się uwolnienia 110 talibów z pakistańskich więzień. Na materiałach, którymi dysponowała redakcja, widać było wycelowaną w Polaka broń. Według relacjonującego nagranie dziennikarza, żądania były niemożliwe do spełnienia przez pakistański rząd (<http://gazeta.pl>). Po nieudanych negocjacjach 7 lutego 2009 roku talibowie poinformowali, że zabili Polaka, a 8 lutego ujawnili nagranie wideo, na którym widać moment egzekucji. Pod koniec kwietnia władze pakistańskie przekazały polskiej placówce dyplomatycznej w Islamabadzie ciało zamordowanego inżyniera (Wrzosek 2013) Aktualnym przykładem jest porwanie w Syrii polskiego fotoreportera Marcina Sudera, przez jedną z bardziej niebezpiecznych i radykalnych grup. Polski fotoreporter został porwany przez islamskich bojowników w północno-zachodniej Syrii, miał zostać uprowadzony z biura dla mediów w mieście Saraqeb w prowincji Idlib (<http://wiadomosci.gazeta.pl/>). Reporter wyjechał do pracy pomimo ostrzeżeń Komitetu Ochrony Dziennikarzy, że Syria jest dla pracowników mediów najniebezpieczniejszym miejscem na świecie⁵, oraz pomimo informacji na stronach rządowych. Premier Tusk zaznaczył, że akurat w tym przypadku mieliśmy do czynienia z profesjonalistą, który nie jechał turystycznie do Syrii, tylko pracować. – *Rozumiem, że niektórzy ludzie czynią wyjątki i udają się do miejsc, gdzie nie warto jechać, aby nie narażać swojego życia i zdrowia* – dodał (http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/Premier_o_p.htm). W ostateczności według wersji oficjalnych reporter Marcin Suder w listopadzie 2013 r. sam uciekł z rąk syryjskich porywaczy, w co wątpi jednak tygodnik „Newsweek”, twierdząc, że z takiej niewoli właściwie nie

⁵ gdzie tylko w 2012 roku co najmniej 39 zostało zabitych, a 21 porwanych.

da się uciec, a wolność daje zwykle wplacony okup (<http://www.newsweek.pl/marcin-suder-porwanie-newsweek.html>).

Potencjalnym atakiem ze strony terrorystów na terenie RP mogą być również zagrożeni obywatele innych krajów, przebywający na terytorium naszego państwa. W Polsce przebywają osoby z państw i regionów podwyższonego ryzyka (Rosja, Gruzja, Białoruś, Iran, Somalia, Pakistan, Irak, Wietnam⁶), dlatego też nie należy wykluczać starć pomiędzy przeciwnymi ugrupowaniami. Istotna z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski jest również kwestia stosunków politycznych z innymi państwami (<http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/kraj,Polska>), tj. normalizacja stosunków z Izraelem. Polska i Izrael przywróciły stosunki dyplomatyczne 27 lutego 1990 roku po 23-letniej przerwie (Wrzosek 2013). Co dla obydwu krajów jest „ociepleniem stosunków” po trudnej wspólnej historii, na Bliskim Wschodzie może być postrzegane, jako zagrożenie dla społeczności muzułmańskiej⁷ (Islam i Judaizm – dwie wykluczające się religie). W związku z tym nawiązując partnerstwa, zawiązując sojusze pomiędzy narodami (czy to Izrael, czy też wsparcie USA czy Ukrainy) należy liczyć się również z perspektywą możliwości wyrażenia niezadowolenia również przez ekstremistów.

Potencjalnymi celami ataków terrorystycznych w Polsce mogą być także obiekty i miejsca kultu, obiekty infrastruktury krytycznej (Izak 2011), tj. systemy oraz wchodzące w ich skład powiązane ze sobą funkcjonalnie obiekty, w tym obiekty budowlane, urzędnicy, instalacje, usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania organów administracji publicznej, a także instytucji i przedsiębiorców (Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym art. 3 pkt. 2, Dz.U. Nr 89, poz. 590), np. systemy zaopatrzenia w energię, łączności, finansowe, ochrony zdrowia, transportowe, administracji publicznej, w tym uczelnie i ośrodki badawcze. W wyniku zdarzeń spowodowanych działalnością człowieka na skutek m.in. swobodnego dostępu do wybranego obiektu infrastruktury krytycznej oraz miejsc publicznych, obiekty te narażone są na potencjalne ataki terrorystyczne, zniszczenia i uszkodzenia, co w konsekwencji może powodować zagrożenie mienia, zdrowia, świadczonych usług lub nawet życia obywateli. Biorąc pod uwagę, że incydenty tego typu negatywnie mogą wpłynąć na rozwój gospodarczy państwa i życie jego obywateli, istotne jest właściwe zapewnienie ochrony tych obiektów, a także potraktowanie sprawy priorytetowo przez państwo polskie, do czego odnosi się także Narodowy Program Ochrony Infra-

struktury Krytycznej (Narodowy Program Ochrony Infrastruktury Krytycznej, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa 2013).

Do celów ataków terrorystycznych w dobie społeczeństwa informacyjnego coraz częściej wykorzystywane są nowoczesne technologie informacyjne, w tym Internet. Działania takie podejmowane z użyciem łączny internetowych określane są mianem cyberterroryzmu. Podstawowym celem ataków mogą być systemy zapewniające prawidłowe funkcjonowanie: administracji państwowej; bezpieczeństwa wewnętrznego; obrony narodowej; łączności i telekomunikacji; zaopatrzenia w energię; zaopatrzenia w wodę; sieci finansowych; ratownictwa (http://www.abw.gov.pl/palm/pl/89/307/Cele_atakow.html). Skutki ataków w cyberprzestrzeni, choć nie krwawe (brak ofiar) są niewspółmierne (pod względem zasięgu działania i skutków) do użytych, często ograniczonych (minimalnych) środków. Prowadzą do poważnych konsekwencji w wymiarze bezpieczeństwa wojskowego, ekonomicznego, politycznego etc. zaatakowanego państwa (Gawliczek, Pawłowski 2003). W zależności od sposobu, atak tego typu może prowadzić do czasowego paraliżu w wielu strategicznych sektorach bezpieczeństwa narodowego (np. społeczny – utrata danych osobowych, zdrowia – zniszczenie, zablokowanie system Ewuś – uniemożliwienie korzystania ze świadczeń zdrowotnych obywateli polskich).

Europejskie służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo z niepokojem obserwują także możliwości wykorzystania Internetu do organizacji działalności terrorystycznej np. poprzez prowadzenie kampanii rekrutacyjnych i operacji psychologicznych, pozyskiwania środków na działalność terrorystyczną, tj. zbiórek pieniędzy za pośrednictwem sieci, również w sposób nielegalny, poprzez ataki hakerskie na banki i instytucje finansowe (Sobolewski 2011). Internet jest również ważnym narzędziem rozpoznania operacyjnego terrorystów, jest bogatym źródłem informacji np. o obiektach przyszłego ataku, z uwzględnieniem map satelitarnych, zdjęć lotniczych miast i obiektów należących do infrastruktury krytycznej (np. Google Maps czy Google Earth, wirtualne spacerunki po obiektach). Nowoczesne technologie informacyjne są także narzędziem do pozyskiwania produktów do konstruowania i przemieszczania broni biologicznej, chemicznej. Zagrożenia związane z nowymi technologiami, w tym z dostępem do BMR, są wciąż aktualne (Wołęjszo, Jakubczak 2013).

Zagrożeniu zamachami terrorystycznymi sprzyjać może także zaangażowanie obywateli Polski w działania pomocowe (akcje humanitarne) i działalność gospodarczą (wspomniana już Geofizyka Kraków) prowadzoną w państwach podwyższonego ryzyka, jak i rozwinięta turystyka do krajów, na obszarze których istnieją rozbudowane sieci organizacji terrorystycznych lub separatystycznych, odwołujących się do stosowania aktów terroru czy krajów niestabilnych politycznie, w któ-

⁶ Dane Urzędu ds. cudzoziemców wg. ilości osób, którym przyznano w 2009 r. status uchodźcy <http://www.udsc.gov.pl/>, 10.11.2013 r.

⁷ W artykule w rządowym tygodniku egipskim „Al-Liwa Al-Islami” Hassan Al-Hafanawi napisał, że zniszczenie Izraela jest nieuniknione, ponieważ zostało przepowiedziane w Torze i w Nowym Testamencie oraz w Koranie, <http://izrael.org.il/islam/1128-koniec-izraela-i-uniestwienie-zydow-przez-muzulmanow-wszystko-przepowiedziane-w-koranie-i-w-biblii.html> (dostęp 19.03.2014 r.)

rych doszło do osłabienia struktur bezpieczeństwa (Egipt, Turcja, Grecja). Jednak w tym zakresie ryzyko zagrożenia terroryzmem wynika z decyzji samych zainteresowanych (pracowników, pracodawców, turystów). Polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych ostrzega obywateli w stosownych komunikatach o istniejących zagrożeniach np. Egipt, Ukraina), nie ma jednak możliwości zakazu wyjazdu (jak to jest uregulowane sankcjami prawnymi np. w USA)

Zagrożenia zamachami terrorystycznymi, jak i przenikanie się działalności organizacji terrorystycznych i zorganizowanych grup przestępczych w Polsce, według dorocznych raportów stanu bezpieczeństwa państwa publikowanych przez MSW miały charakter wyłącznie potencjalny (Raport Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 r., 2013). Jednak nie można wykluczyć tego rodzaju zjawisk, choćby z uwagi na fakt położenia geograficznego Polski (wschodnie granice zewnętrzne stanowią także granice UE), która staje się krajem tranzytowym dla grup przestępczych do Europy Zachodniej. Współpraca, w szczególności w zakresie przemytu osób (jak to miało miejsce w listopadzie 2013 r. na południowym Podlasiu, gdzie gruzińscy przestępcy przemycali nielegalnych imigrantów [Godlewski 2013]), pozyskiwania nielegalnej broni, amunicji oraz materiałów wybuchowych do ich produkcji, a także transferu środków finansowych może znaleźć się w przyszłości w zainteresowaniu organizacji terrorystycznych. W sytuacji zagrożeń kryzysowych klasyczne instrumenty ochronne, jakimi są granice i siły zbrojne stają się nieskuteczne.

Na podstawie wybranych polskich i międzynarodowych przykładów, m.in. seria zamachów terrorystycznych, w Moskwie, w Londynie w 2005 roku, można stwierdzić, że pomimo optymistycznych raportów o stanie bezpieczeństwa Polski, zagrożenie terroryzmem jest realne. Tylko w 2012 roku zatrzymano dwóch obywateli RP, których działalność mogła stanowić potencjalne zagrożenie terrorystyczne, tj. osobę podejrzaną o planowanie przeprowadzenia zamachu z wykorzystaniem materiałów wybuchowych na budynek parlamentu oraz osobę, której postawiono zarzuty związane z publicznym prezentowaniem treści mogących ułatwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym. 45-letni pracownik naukowy jednego z polskich uniwersytetów, Brunon K. przygotowywał zamach bombowy na prezydenta i premiera w sejmie. Jego motywy miały charakter nacjonalistyczny, ksenofobiczny i antysemicki. Zamierzał zdetonować cztery tony materiałów wybuchowych umieszczonych w samochodzie (<http://wpolityce.pl/wydarzenia>). Z informacji ujawnionych przez śledczych wynika, że chemik z Krakowa stanowił realne zagrożenie. Od lat prowadził próbne eksplozje, zbierał materiały wybuchowe, robił plany zamachów. Wydaje się, że szykował najpoważniejszy w wolnej Polsce atak terrorystyczny na główne instytucje państwa (http://wyborcza.pl/1,75478,12902108,Brunon_K___terro

[rysta_czy_dzielo_sluzb_.html](#)). Z pewnością należy uznać, że państwo polskie i odpowiedzialne służby bezpieczeństwa stanęły na wysokości zadania i nie dopuściły do przeprowadzenia ataku. Jednak należy również pamiętać o przykładach zza oceanu (11.09.2001 r.), gdzie mimo potężnego wywiadu, potęgi wojskowej, która dysponuje super techniką zabrakło koordynacji działań przez organy centralne, uśpiona została czujność służb, zlekceważono zagrożenie terrorystyczne i nie podjęto kroków zmierzających do przeciwdziałania.

W 2012 r. Polska była organizatorem Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012. W tym czasie, po raz pierwszy w historii, na terytorium RP podniesiono poziom zagrożenia terrorystycznego, wprowadzając stopień alarmowy ALFA (Zarządzenie Nr 56 Prezesa Rady Ministrów z 27 czerwca 2012 r.). Miało to związek z ujawnieniem na rzece Bug, na odcinku granicy państwowej z Republiką Białorusi, tratwy z pakunkiem zawierającym m.in. elementy umożliwiające skonstruowanie urządzenia wybuchowego (Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 r.). Organizacja mistrzostw Europy w piłce nożnej była czynnikiem zwiększonego zainteresowania Polską ze strony światowych mediów, a tym samym dawała możliwość znalezienia się RP w obszarze zainteresowania organizacji terrorystycznych, ponieważ medialność to wartość, o którą szczególnie zabiega współczesny terroryzm (Wrzosek 2013).

18 kwietnia 2007 roku prezydent UEFA Michel Platini ogłosił decyzję dotyczącą przyznania organizacji Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012 Polsce i Ukrainie. Zgodnie z praktyką stosowaną przy organizacji dotychczasowych turniejów Mistrzostw Europy UEFA EURO, również i Polski Związek Piłki Nożnej 5 czerwca 2009 roku powołał Lokalny Komitet Organizacyjny (LOC – Local Organizing Committee), tj. spółkę EURO 2012 POLSKA. Ta właśnie spółka była organizatorem imprez masowych związanych z Finałowym Turniejem Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 w Polsce. Z kolei strona rządowa do przeprowadzenia turnieju⁸, 19 października 2007 roku powołała spółkę celową PL.2012, której podstawowym zadaniem była koordynacja i kontrola przygotowań do EURO 2012, a jednym z głównych celów - zapewnienie bezpieczeństwa turnieju. Aby osiągnąć zamierzony efekt iskoordynować działania wszystkich organów administracji publicznej oraz licznych instytucji zaangażowanych w zapewnienie bezpieczeństwa Turnieju EURO 2012 Prezes Rady Ministrów powołał Komitet do spraw Bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012⁹.

Wskazane fakty, szczegółowe i kompleksowe przygotowania pod względem zapewnienia bezpieczeństwa podczas największej tego typu imprezy sportowej w kraju potwierdzają tezę o prawdo-

⁸ Na mocy art. 7 ustawy z 7 września 2007 roku o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 (Dz.U. z 2007 r. nr 173, poz. 1219)

⁹ Z inicjatywy ówczesnego Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, na podstawie Zarządzenia nr 33 z 12 maja 2010 roku.

podobnym zagrożeniu kraju działaniami terrorystycznymi. Turniej UEFA EURO 2012 nie był traktowany jako sytuacja kryzysowa, założono jednak, że specyfika tej imprezy (duża liczba uczestników z różnych krajów, rozległość terytorialna, emocje towarzyszące rozgrywkom, potencjalne komplikacje komunikacyjne itp.) oraz towarzyszące jej zdarzenia mogły zainicjować sytuację kryzysową. Organizatorzy nie wykluczali możliwości wystąpienia zdarzeń poza bezpośrednim obszarem turnieju, ale mogących mieć wpływ na jego bezpieczny przebieg. Stąd konieczne było przygotowanie się organów administracji publicznej do niezwłocznej reakcji, na wypadek wystąpienia kryzysu i podjęcie natychmiastowych działań zaradczych.

Komitet ds. Bezpieczeństwa prowadził przygotowania w zakresie bezpieczeństwa w 15 obszarach tematycznych (tzw. Program bezpieczeństwa EURO 2012¹⁰). Za każdą z dziedzin odpowiedzialna była jedna instytucja wiodąca¹¹. Generalnym celem działań było zminimalizowanie ryzyka wystąpienia sytuacji kryzysowej w trakcie turnieju UEFA EURO 2012 poprzez ustalenie zadań dla organów, służb, inspekcji i straży, zapewnienie sprawnego obiegu informacji, przetestowanie procedur i planów postępowania oraz zapewnienie koordynacji polityki informacyjnej (Raport Rządowego Centrum Bezpieczeństwa w zakresie przygotowania i zapewnienia bezpiecznego przebiegu Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012 zrealizowane w obszarze zarządzania kryzysowego). W Rządowym Centrum Bezpieczeństwa przygotowano i uzgodniono z prezydentami miast-gospodarzy, wojewodami i zainteresowanymi ministrami tzw. siatkę bezpieczeństwa. W katalogu zagrożeń mogących spowodować sytuacje kryzysowe znalazły się:

- katastrofa w ruchu drogowym, katastrofa w ruchu kolejowym,
- zbiorowe zakłócenie porządku publicznego, w tym zablokowanie przejścia granicznego,
- powódź, katastrofalne zatopienie,
- pożary w obiektach użyteczności publicznej i obiektach zamieszkania zbiorowego,
- katastrofa w ruchu lotniczym,
- awaria systemów elektroenergetycznych,
- skażenie chemiczne,
- bezprawne użycie ładunku wybuchowego,
- awaria systemów łączności lub sieci teleinformatycznych,

¹⁰ Ministerstwo Sportu i Turystyki, <http://www.msport.gov.pl/article/2783-0-bezpieczenstwie-na,12.12.2013.r>.

¹¹ System prawny – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, system sądownictwa – Ministerstwo Sprawiedliwości, współpraca międzynarodowa – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, bezpieczeństwo stadionów i innych miejsc oficjalnych – EURO 2012 POLSKA, miejsca publicznego oglądania meczów – PL.2012, opieka medyczna i ratownictwo medyczne – Komitet Medyczny PL.2012, przyjazna granica – Komenda Główna Straży Granicznej, bezpieczny transport – PL.2012, wolontariat przestrzeni publicznej – PL.2012, współpraca z kibicami – PL.2012, bezpieczeństwo i porządek publiczny – Komenda Główna Policji, ratownictwo i sytuacje nadzwyczajne – Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, przeciwdziałanie terroryzmowi – Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zarządzanie kryzysowe – Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, gotowość – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

- katastrofa budowlana,
- skażenie i zakażenie biologiczne,
- skażenie promieniotwórcze,
- blokada ciągów komunikacyjnych i dróg związana z przemieszczaniem się dużych grup uczestników w miejscach rozgrywania i publicznego oglądania meczów,
- nielegalna migracja, uprowadzenie osoby.

Siatka bezpieczeństwa stała się podstawą do dalszych przedsięwzięć przygotowawczych, w tym korekty procedur reagowania i przygotowania scenariuszy ćwiczeń, np. ogólnokrajowego ćwiczenia zgrywającego podmioty systemu zarządzania kryzysowego „Liberio”, którego celem było sprawdzenie rozwiązań organizacyjnych oraz funkcjonalności planów zarządzania kryzysowego, w szczególności procedur reagowania kryzysowego, obiegu informacji, koordynacji polityki informacyjnej.

W związku z ogłoszeniem podwyższonej gotowości antyterrorystycznej (stan Alfa) w organizację turnieju EURO 2012 zaangażowano liczne służby mundurowe. Po raz pierwszy prowadzono także działania w zakresie kompleksowego monitorowania i zwalczania ewentualnych zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i nuklearnych (CBRN) w strefie kibica i na Stadionie Narodowym. Do wykrywania skażeń biologicznych wykorzystano system LIDAR (zainstalowany na 27 piętrze PKiN) opracowany przez specjalistów z Wojskowej Akademii Technicznej, do chemicznych – mobilne laboratorium straży pożarnej a promieniotwórcze – we współpracy z Państwową Agencją Atomistyki¹².

Dziś można stwierdzić, że organizacja EURO 2012 w Polsce zakończyła się sukcesem, o którym mówią zachodnioeuropejskie i polskie media. Osiągnięcie takiego wyniku było możliwe dzięki wspólnej pracy i ogromnemu zaangażowaniu przeszło 170 instytucji rządowych i samorządowych. Opierając się jednak o wyniki analiz i obserwacji zachodzących zjawisk należy przyjąć, że organizowanie kolejnych imprez tak wysokiej rangi może przyczynić się do ponownego zwiększenia zagrożenia terrorystycznego.

W nowym, równoległym obowiązującym do Strategii BN dokumencie prawnym (obowiązującym od 09.04.2013 r.) pn. „Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022” zapisano, że na bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI wieku duży wpływ wywierają procesy zachodzące nie tylko we współczesnym, globalnym środowisku bezpieczeństwa, które charakteryzują się dużą dynamiką i złożonością zmian oraz występowaniem zagrożeń, z których najgroźniejsze to: terroryzm, proliferacja broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia, międzynarodowa przestępczość zorganizowana oraz zagrożenia w cyberprzestrzeni (Uchwała Nr 67 Rady Ministrów w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP 2022).

¹² Centrum Zdarzeń Radiacyjnych „Cezar” prowadzący ciągły monitoring skażeń promieniotwórczych na terytorium całego województwa.

Zagrożenie terroryzmem związanym z wykorzystaniem broni masowego rażenia (BMR) powoduje konieczność podejmowania przez właściwe służby i instytucje działań ukierunkowanych na zapobieganie przemieszczaniu się tego rodzaju broni, jak również przygotowanie do reagowania i usuwania skutków w przypadku ewentualnych zamachów z jej użyciem. Ugrupowania terrorystyczne starają się uzyskać dostęp do substancji i materiałów, które użyte w zamachu zapewniłyby jak największą siłę rażenia i spowodowałyby jak najdotkliwsze straty. Nowe technologie stwarzają także możliwości do rozprzestrzeniania broni masowego rażenia (BMR), które mogą stanowić nawet bezpośrednie zagrożenie militarne bezpieczeństwa terytorium państwa, ludności. Specjaliści uważają zagrożenia użycia broni masowego rażenia za realne, ponieważ obserwują jak niektóre państwa sprzedają i kupują broń lub próbują ją zakupić wraz z środkami jej przeniesienia (Witczak 2007). Istotnym problemem jest to, że materiały oraz technologia, które mogą być zastosowane do budowy takiej broni i środków jej przenoszenia, stają się coraz bardziej dostępne (np. poprzez handel internetowy), podczas gdy proces wykrywania nielegalnego obrotu tymi materiałami i technologią produkcji oraz zapobiegania im wciąż pozostaje skomplikowany (Koziej 2006).

Terroryści używają różnych sposobów do produkcji broni, od zwykłych telefonów komórkowych rozpoczynając (zdalnie detonowane miny pułapki) po nawozy sztuczne, środki owadobójcze, substancje chemiczne włącznie. Zdarza się, że półprodukty zdobywane są różnymi metodami od prostych zakupów w sklepach z artykułami budowlanymi, po bardziej skomplikowane, np. pochodzące z niewybuchów pozostałych po przebytych wojnach (Witkowski 2005), ale również i takie, które pochodzą z kradzieży z zakładów produkcji przemysłowej, czy ośrodków badawczych. W grudniu 2013 r. policja szukała sprawców kradzieży z terenu elektrowni w Bełchatowie dwóch pojemników z radioaktywnym izotopem kobaltu Co-60 i samych pojemników. Przedstawiciele elektrowni informowali, że zawarte w nich źródła izotopowe nie zagrażają bezpośrednio życiu i zdrowiu ludzkiemu (<http://energetyka.wnp.pl/policja-szuka-pojemnikow-z-izotopem-kobaltu-skradziony-w-elektrowni.html>). Jednak izotop kobaltu jest czynnikiem emitującym promieniowanie gamma i jest wykorzystywany między innymi do napromieniowania komórek nowotworowych (urządzenie do napromieniania zmian nowotworowych z użyciem radioaktywnego kobaltu nazywa się bombą kobaltową), a także np. do prześwietleń elementów metalowych w celu wykrycia w nich uszkodzeń, wad produkcyjnych lub defektów spawów. W taki sposób sprawdza się np. konstrukcje mostów i szyn. Izotop przechowują się w ołowianych beczkach, które osłaniają środowisko zewnętrzne przed promieniowaniem. Po wydostaniu się na zewnątrz może dojść do skażenia środowiska (<http://www.mmlublin.pl/295193/2010/12/9/do>

-czego-sluzy-kobalt-zastosowanie-izotop-bomba-kobaltowa-material-dziennikarza).

Dużą uwagę należy wykazać więc w obserwacji sytuacji na świecie, w Europie, w regionie i kraju, ponieważ groźne dla bezpieczeństwa narodowego są potencjalne zagrożenia, tj. takie wydarzenia i wydarzenia, które w przypadku braku reakcji na nie – mogą przerodzić się w zagrożenia. Przykładem może być sytuacja na Ukrainie, gdzie mają miejsce protesty przeciwko władzy, która za namową Rosji odstąpiła od negocjacji w sprawie umowy stowarzyszeniowej z UE. Wydarzenia te przerodziły się w demonstracje i starcia tłumione siłą przez aparat państwowy (<http://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/napiecie-na-ukrainie-burwell-usa-powinny-wspierac>). W takiej sytuacji należy liczyć się z napływem przesładowanej ludności do państw sąsiadujących, w tym i Polski, co z kolei rodzi ryzyko przeniesienia realizacji celów narodowych społeczności Ukrainy na terytorium Polski. Sytuacja taka może doprowadzić do zamieszek, a także ryzyka odwetu ze strony rządu ukraińskiego i Federacji Rosyjskiej, która ma niską tolerancję w stosunku do stanowiska Polski popierającego wejście Ukrainy do UE.

Terroryzm w ujęciu NATO to także bezprawne użycie lub zagrożenie użyciem siły lub przemocy przeciwko jednostce lub własności w zamiarze wymuszenia lub zastraszenia rządów lub społeczeństw dla osiągnięcia celów politycznych, religijnych lub ideologicznych. Takim celem politycznym jest bez wątpienia decyzja Rosji o usytuowaniu rakiet Iskander w Kaliningradzie. Amerykańscy analitycy mówią, że rozmieszczenie rakiet nie stanowi poważnego zagrożenia militarnego dla Zachodu, a jest jedynie akcją Moskwy w celu prawdopodobnego zastraszenia Polaków, którzy w ten sposób spełnią cel Rosji i wyrażą sprzeciw wobec planów budowy amerykańskiej tarczy antyrakietowej (<http://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/rosja-ustawila-rakiety-w-kaliningradzie.html>).

Problematyce terroryzmu międzynarodowego jest poświęcony „Narodowy program antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2012–2016”, będący dokumentem wykonawczym strategii Sprawne Państwo 2020 (Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2012–2022). Wśród przesłanek determinujących zagrożenia naszego kraju terroryzmem eksperci wymieniają wspomnianą wyżej prozachodnią politykę Polski - strategiczne partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi oraz możliwość stacjonowania w Polsce żołnierzy amerykańskich, a także realność zdarzeń terrorystycznych na wskutek niejasnej sytuacji co do lokalizacji w Polsce tajnych więzień kierowanych przez CIA, w których mieli być przetrzymywani schwytani terroryści. Europejski Trybunał Praw Człowieka przeprowadził rozprawę w sprawie dwóch skarg dotyczących niejawnego i nieformalnego przetrzymywania i torturowania przez CIA na terenie Polski, osób podejrzewanych o terroryzm. Skargi zostały wniesione przez dwóch męż-

czynn pochodzenia jemeńskiego i palestyńskiego, którzy w 2002 r. mieli zostać przewiezieni do Polski w trakcie tajnej operacji CIA i umieszczeni w odosobnionym miejscu. Obaj mężczyźni byli podejrzewani o związki z Al-Kaidą, zaangażowanie w zamach terrorystyczny z 11 września 2001 r. oraz inne zamachy tego typu. Do Polski skarżący mieli trafić w wyniku „przerzucania” ich pomiędzy różnymi tajnymi bazami CIA, znajdującymi się m.in. w Tajlandii, Afganistanie i w Maroku (<http://www.lex.pl/czytaj/-artykul/strasburg-odbyla-sie-pierwsza-rozprawa-ws-tajnych-wiezien-cia-w-polsce>).

Tajne więzienie CIA w Starych Kiejkutach (woj. warmińsko-mazurskie) na terenie szkoły wywiadu to temat wciąż owiany tajemnicą. Polscy politycy zaprzeczają jego istnieniu. Wciąż dokładnie nie wiadomo, jak dalece polska administracja była zaangażowana w skonstruowaną przez CIA machinę. Samoloty wykorzystywane przez CIA lądowały w Szymanach. Na podstawie zapisów z „książki ruchowej” lotniska w Szymanach ustalono, że na Mazurach wylądował tylko jeden samolot z zagranicy – 5 grudnia 2002 r. przyleciał gulf-stream o numerze bocznym N63MU. To według ustaleń duńskiego parlamentu specjalny samolot wykorzystywany przez CIA do przetrzucania podejrzanych o terroryzm. Do końca grudnia 2003 r. na Mazurach regularnie lądowały tajne samoloty CIA (<http://wiadomosci.wp.pl/kat,24354,title,Tajne-wiezienia-CIA-w-Polsce.html>). Istniało więc ryzyko ataku terrorystycznego na Polskę w ramach odwetu za przetrzymywanie czołowych przedstawicieli ugrupowań Al-Kaidy. 11.09.2013 r., a więc w dwaście lat od ataków terrorystycznych na Nowy Jork i Waszyngton, w których zginęły prawie trzy tysiące osób, Komisarz Praw Człowieka Rady Europy domaga się by m.in. Polska zakończyła śledztwo w sprawie domniemanych więzień CIA, opublikowała jego wyniki i rozliczyła osoby odpowiedzialne za bezprawne zatrzymania i techniki przesłuchań graniczących z torturami, powodujące cierpienia i pogwałcenie prawa człowieka (<http://wiadomosci.wp.pl/Komisarz-Rady-Europy-wzywa-Polske-by-zakonczyla-sledztwo-ws.wiadomosc.html>). Komisarz powołał się na szczegółowy raport organizacji Open Society Justice z lutego 2013 r., według którego 25 krajów europejskich współpracowało z amerykańską Centralną Agencją Wywiadowczą przy programie transportu i przetrzymywania podejrzanych o terroryzm.

Jak uważa gen. dyw. R. Polko¹³ wydarzenia ostatnich lat wskazują, że spełnią się oceny wskazujące na konieczność traktowania terroryzmu jako wojny. Gen S. Petelicki¹⁴ rozpatruje jako jedną z możliwości użycia tzw. „brudnej bomby” (z użyciem materiałów nuklearnych czy biologicznych); o takim zagrożeniu dla Polski pisały media w 2004 r. (<http://www.wprost.pl/Brudna-bomba-w-Warszawie>). W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa najistotniejsza jest natychmiastowa reakcja, kwestie niedoskonałości polskiego systemu bezpie-

czeństwa wciąż pozostawiają wiele do życzenia. Jak uważa gen. Petelicki, mamy dobrze przygotowane poszczególne służby (straż pożarna, policja), ale nie ma koordynacji. Przy 120 tys. siłach zbrojnych przygotowanie 120 żołnierzy do operacji w Afganistanie trwało rok. GROM przygotował 50 osób do operacji haitańskiej w siedem i pół godziny (Witkowski 2005). Początkiem współpracy pomiędzy poszczególnymi resortami na szczeblu rządowym oraz współpracy wszystkich służb mundurowych była sprawna realizacja mistrzostw Europy w piłce nożnej. Prawdopodobne zmiany przyniesie planowana restrukturyzacja sił zbrojnych. Zachętą do ogólnospołecznej debaty nad bezpieczeństwem Polski stanowi wydana w 2013 r. Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego, we wstępie której prezydent B. Komorowski zauważa, że znaczący wpływ na bezpieczeństwo ma stan systemu bezpieczeństwa narodowego Polski, który obecnie stanowi zbiór różnorodnych, niepowiązanych ze sobą podsystemów (operacyjnych i podsystemów wsparcia), z wewnątrz mało spójnym podsystemem kierowania bezpieczeństwem narodowym, co utrudnia znacząco współdziałanie.

Stan bezpieczeństwa narodowego Polski to nadal szereg trudnych wyzwań, a obecnie wynikających m.in. z nasilania się szeroko rozumianej przestępczości zorganizowanej, groźby terroryzmu (w tym cyberterroryzmu) oraz wzrostu nielegalnej migracji. Globalizacja i postęp technologiczno-informacyjny przyczyniły się do powiązania świata coraz ściślejszymi sieciami wzajemnych zależności (Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej). Dlatego tak ważna jest nieustanna obserwacja otaczającego nas świata, ocena realności zagrożeń i ich wpływu na bezpieczeństwo państwa, zaś przede wszystkim wymiana informacji pomiędzy państwami. Obok szans jakie daje globalny świat, pojawiły się także nowe wyzwania, ryzyka i zagrożenia dla bezpieczeństwa, wzrosła niepewność i obniżył się poziom zaufania, co powoduje konieczność nowego podejścia do bezpieczeństwa narodowego. Wciąż realna wydaje się myśl Henry’ego Kissingera: „Zagrożenie wojenne w Europie zmniejszyło się, ale niepewność jest o wiele większa”.

Literatura:

1. *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* (2013), BBN, Warszawa.
2. Gawliczek P., Pawłowski J. (2003), *Zagrożenia asymetryczne*, AON, Warszawa.
3. Godlewski R. (2013), *Przerzucali imigrantów na zachód Europy*, Słowo Podlasia, Nr 49, str.1
4. Izak K. (2011), *Zagrożenie terroryzmem i ekstremizmem w Europie na podstawie wybranych przykładów. Teraźniejszość, prognoza ewolucji i kierunki rozwoju*, Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Nr 5/11, str.116-148 (w przypadku artykułów z czasopism trzeba podać strony od-do, na których występuje cały artykuł)

¹³ Dowodzący jednostką GROM podczas wojny w Iraku.

¹⁴ Założyciel i pierwszy dowódca elitarniej jednostki GROM

5. Koziej S. (2006), *Koncepcja działań prewencyjnych w globalnej strategii bezpieczeństwa*, Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej, nr 3, Warszawa, str. 66-91
6. Lasota M. (2012), *Czynniki motywujące sprawców samobójczych ataków terrorystycznych*, Zeszyty Naukowe WZiD, Kwartalnik Obronność Nr. 1, Warszawa, str.125-134
7. *Uchwała Nr 67 Rady Ministrów w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP 2022*, Monitor Polski z dn.16.0.2013r., poz. 377.
8. Pytko K. (2011), *Bombą w płot*, Focus Historia, Nr 9, str.28 - 33
9. *Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 r.* (2013), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Warszawa.
10. *Raport Rządowego Centrum Bezpieczeństwa w zakresie przygotowania i zapewnienia bezpiecznego przebiegu Turnieju Finałowego UEFA EURO 2012 zrealizowane w obszarze zarządzania kryzysowego* (2012), Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Warszawa.
11. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* (2007), Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa.
12. *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*, przyjęta uchwałą Rady Ministrów dn. 09.04.2013 r., MON, Warszawa
13. *Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym*, art. 3 pkt. 2
14. Sobolewski G. (2001), *Zagrożenia kryzysowe*, AON, Warszawa.
15. Witczak M., Osiński A. (2007), *Obrót materiałami nuklearnymi i radioaktywnymi*, Kwartalnik Bellona, nr 1, Warszawa, str.172-178
16. Witkowski I. (2005), *Al Kaida teraz Polska!*, WIS-2, Warszawa.
17. Wołęjszo J., Jakubczak R. (2013), *Obronność teoria i praktyka*, Bellona, Warszawa.
18. Wrzosek M. (2012), *Polska, Unia Europejska, NATO wobec wyzwań i zagrożeń*, AON, Warszawa.
19. Wrzosek M. (2013), *Zagrożenia bezpieczeństwa Polski. Teoria i praktyka*, Kwartalnik Bellona, nr 2.
20. *Zarządzenie Nr 56 Prezesa Rady Ministrów z 27 czerwca 2012 r.*
- CIA, wid, 15323100, wiadomosc.html, (dostęp 21.10.2013 r.)
21. <http://wiadomosci.wp.pl/kat,24354,title,Komisarz-Rady-Europy-wzywa-Polske-by-zakonczyła-sledztwo-ws-wiezien-CIA,wiadomosc.html>, (dostęp 21.10.2013 r.)
22. http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/kraj,Polska,stosunki_dwustronne,Izrael, (dostęp 21.10.2013 r.)
23. <http://wpolityce.pl/wydarzenia/41517-gwnadal-straszy-brunonem-k-mezczyzna-mial-planowac-zamach-na-hanne-gronkiewicz-wal-tz-i-monike-olej>, (dostęp 03.11.2013 r.)
24. <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/MarcinSuderpolskidziennik>, (dostęp 04.11.2013 r.)
25. http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/Premier_o_porwaniu.html, (dostęp 04.11.2013 r.)
26. www.encyklopedia.pwn.pl/haslo/3986796/terroryzm, (dostęp 09.11.2013 r.)
27. <http://www.udsc.gov.pl/>, (dostęp 10.11.2013 r.)
28. <http://gazeta.pl>, Pakistan: Nie chcą wymiany talibów za Polaka, (dostęp 06.12.2013 r.)
29. http://energetyka.wnp.pl/policja-szuka-pojemnikow-z-izotopem-kobaltu-skradziony-w-elektrowni-belchatow,212611_1_0_0.html, (dostęp 08.12.2013 r.)
30. http://www.irekw.internetdsl.pl/zamach_pil-sudski.html, (dostęp 10.12.2013 r.)
31. <http://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/napiecie-na-ukrainie-burwell> (dostęp 11.12.2013 r.)
32. <http://www.newsweek.pl/marcin-suder-porwanie-newsweek-p,ar.html>, (dostęp 12.12.2013 r.)
33. <http://www.wprost.pl/ar/117626/Zatrzymano-podejrzanego-o-zamach>, (dostęp 12.12.2013 r.)
34. <http://www.msport.gov.pl/article/2783-0-bezpieczenstwie> (dostęp 12.12.2013 r.)
35. <http://www.lex.pl/czytaj/-/artykul/strasburg-odbyla-sie-pierwsza-rozprawa-ws-tajnych-wiezien-cia-w-polsce>, (dostęp 12.12.2013 r.)
36. <http://www.wprost.pl/ar/58503/Brudna-bomba-w-Warsza> (dostęp 13.12.2013 r.)
37. <http://www.mmlublin.pl/295193/2010/12/9/do-czego-sluzzy-kobalt--zastosowanie-izotop-bomba-kobaltowa-material-dziennikarza-ursus?category=news> (dostęp 13.12.2013 r.)
38. <http://lo.tarnobrzeg.pl/lesser/artykuly/wspolczesne-dyktary> (dostęp 13.12.2013 r.)
39. http://wyborcza.pl/1,75477,134545,Korea_Polnocna__18_oficjalnych_fryzur.html (dostęp 18.12.2013 r.)
40. http://www.specops.pl/vortal/taktyka_czarna_walka_z_terrorem/Michal_Piekarski/terrorist_tactics.html (dostęp 13.02.2014 r.)
41. <http://winntbg.bg.agh.edu.pl/skrypt2/007/10208.pdf> (dostęp 14.02.2014 r.)
42. <http://gosc.pl/doc/1780310.Korea-Pln-Egzekucje-na-oczach-dzieci> (dostęp 17.02.2014 r.)
43. http://wyborcza.pl/1,75478,12902108,Brunon_K__terrorysta_czy_dzielo_slu.htm (dostęp 19.02.2014 r.)
44. <http://www.dobreprogramy.pl/Google-zacheca-Koree-Polnocna-do-zniesienia-cenzury-Inter-netu,News,38554.html> (dostęp 19.02.2014 r.)

Strony internetowe

1. <http://www.pmedia.pl/showludzie.php?wid=393>, (dostęp: 08.04.2009 r.)
2. www.euroislam.pl/index.php/2010/12obama-chce-wspierac-brytyjskich-muzulmanow (dostęp 21.01.2012 r.)
3. http://polish.ruvr.ru/2013_01_15/Korea-Polnocna-kobietom-znowu-zabroniono-jezdzic-na-rowerach/ (dostęp 19.03.2013 r.)
4. <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,4543262.html>, (21.10.2013 r.)
5. <http://wiadomosci.wp.pl/kat,24354,title,Tajne-wiezienia-CIA-w-Polsce-Rozporzadzenia-polskiej-administracji-dla>